کوتاه از جامعه

بی‌پولی، علت افت کیفیت خدمات درمانی ایثارگران

بخش بزرگی از جامعه ۳/۵ میلیون نفری ایثارگران دست‌کم یك سال است که از افت کیفیت خدمات درمانی، کاهش ارزش بیمه تکمیلی و تنزل پوشش‌های بیمه‌ای برای دارو گله دارند. زمزمه‌ها میان معترضان در این مدت بیشتر حول شایعات می‌چرخید مبنی بر وجود دست‌هایی که می‌خواهند خدمات به ایثارگران را کمرنگ و سپس حذف کنند.

دیروز اما منصور میرمرادی، معاون توسعه مدیریت و منابع بنیاد شهید و امور ایثارگران در پاسخ به سوال جام جم توضیح داد هر آنچه باعث نارضایتی در بخش درمان شده ناشی از کمبود اعتبارات است. او گفت رقم پیشنهادی برای بودجه سال ۹۸ بنیاد شهید ۱۸ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان بود که بعد از بررسی بودجه در مجلس با کسر ۳ درصد، این بودجه به ۱۳ هزار و ۹۰۰ میلیارد تومان کاهش یافت.

میرمرادی می‌گوید نتیجه این کاهش بودجه به زبان ساده، کسری بودجه برای ارائه خدمات بیشتر و باکیفیت‌تر است، به‌ویژه این که امسال ۱۲ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان از بودجه صرف پرداخت حقوق خواهد شد. معاون توسعه مدیریت و منابع بنیاد شهید و امور ایثارگران که از کسری بودجه ۳۰۰۰ میلیارد تومانی در بخش درمان ایثارگران خبر می‌دهد، روز گذشته این را نیز گفت که با پیشنهاد رئیس این بنیاد و موافقت رهبر معظم انقلاب بناست بخشی از دارایی‌های بنیاد فروخته شده و صرف پرداخت مطالبات معوق شود. / جام جم

گلایه از آشفته بازار دارویی بیماران تالاسمی

یونس عرب، مدیرعامل انجمن تالاسمی از تصمیم شورای عالی بیمه برای نحوه تحت‌پوشش قرار دادن داروی جدید بیماران تالاسمی انتقاد کرد و گفت: پنج تا ده هزار بیمار تالاسمی درگیر مشکل شده‌اند و اگر چاره‌اندیشی صورت نگیرد در آینده شاهد انتشار آماری درخصوص مرگ و میرها خواهیم بود. / فارس

دلیل صادر نشدن گواهینامه موتورسیکلت برای بانوان

معاونت اجتماعی پلیس راهور درخصوص رأی شعبه ۳۱ دیوان عدالت اداری اعلام کرد: «به استناد تبصره ماده۲۰ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب سال ۱۳۸۹، صدور گواهینامه رانندگی موتورسیکلت برای مردان بر عهده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است. رای بدوی شعبه۳۱ دیوان عدالت اداری صرفا برای شاکیه محترم صادر شده و طبق ماده۶۰ قانون دیوان عدالت اداری قابل تسری به عموم نیست و به عبارتی دیگر رای صادره جنبه فردی دارد. با توجه به وجود رای متناقض در این مورد از شعبه دیگر در دیوان عدالت اداری، نسبت به رای صادره تجدیدنظرخواهی گردیده تا مطابق با موازین و قوانین بررسی‌های لازم قانونی معمول گردد. بنابراین، پلیس راهور مجری قانون بوده و تصمیمات قطعی و نهایی‌شده قانونی را به مورد اجرا خواهد گذاشت.» / جام جم

تلاش برای دسترسی ایران به تسهیلات صندوق اقلیم سبز

سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست «کارگاه آغازین برنامه آماده‌سازی جمهوری اسلامی ایران برای همکاری با صندوق اقلیم سبز» را برگزار کردند. برنامه‌ای که هدف آن تقویت ظرفیت کشور برای دسترسی به منابع مالی مرتبط با تغییرات اقلیمی به‌منظور اجرای تعهدات آن در زمینه کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و تقویت تاب‌آوری کشور است. گِرولد بودِکر، نماینده سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد در ایران با تأکید بر اهمیت «کشاورزی هوشمند به اقلیم» که دربرگیرنده مدیریت پایدار جنگل‌ها و دیگر منابع طبیعی است، اظهار داشت که فائو مشتاقانه به دنبال گسترش همکاری با شرکای ملی و بین‌المللی به منظور کاهش تهدیدهای ناشی از تغییرات اقلیمی است. / جام جم

نابینایی ۵۲ نفر بر اثر واردات چمدانی دارو

محسن جلواتی، قائم مقام مدیرعامل دیده‌بان شفافیت گفت: دارویی به نام اوستین وارد کشور شد و به دلیل مصرف آن توسط مردم، ۵۲ نفر بینایی خود را از دست دادند. این دارو از ترکیه وارد و در ایران پنج میلیون و ۶۰۰ هزار تومان قیمت‌گذاری شد. این عامل واردات قاچاقی و چمدانی این محصول را در پی داشت. وی عنوان کرد: در حوزه قیمت‌گذاری برای برخی داروها تا ده برابر قیمت را بیشتر محاسبه کردند. / مهر

رفع محدودیت‌های ارزی اعزام دانشجویان و استادان تا ۲ ماه آینده

منصور غلامی، وزیر علوم از رفع محدودیت‌های ارزی برای اعزام دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها تا دو ماه آینده خبر داد و گفت: توسعه روابط علمی بین‌الملل یکی از مهم‌ترین برنامه‌های وزارت علوم به‌شمار می‌رود. وی ادامه داد: خوشبختانه دانشگاه‌های کشور در این زمینه شروع خوبی داشتند به طوری که در چند سال اخیر هم در حوزه انجام پروژه‌های تحقیقاتی مشترك و توسعه روابط علمی با کشورهای مختلف فعالیت‌های خوبی را انجام دادند. / جام جم

این روزها در رسانه‌ها اخبار دادگاه‌های اقتصادی را بیش از گذشته می‌توان دید کارشناسان رسانه معتقدند آنچه در دادگاه‌های مبارزه با مفاسد می‌گذرد باید بازتاب رسانه‌ای پیدا کند؛ چون می‌تواند جنبه بازدارندگی داشته باشد

عکس: ایرنا

جام جم در گفت‌وگو با جامعه شناسان، تاثیر برگزاری دادگاه‌های مفاسد اقتصادی بر تقویت امید و نشاط اجتماعی را بررسی می‌کند

محکمه‌های امیدآفرین

میثم اسماعیلی

جامعه

«مبارزه با فساد» ترجیع بند شعارهای بسیاری از سیاستمداران بوده است، کلیدواژه‌ای آشنا که به واسطه تکرار آن گاه حتی از میزان اهمیتش کاسته شده است. با ورود حجت‌الاسلام سیدابراهیم رئیسی به قوه قضاییه هم می‌شد این کلیدواژه را در حرف‌های او شنید، اما خیلی زود او این تصور را برای افکار عمومی تغییر داد. سیاست تازه قاضی‌القضات مبارزه با فساد است، همان ترکیب همیشگی اما شیوه او انگار متفاوت است. در همان هفته‌های اول نشستن حجت‌الاسلام رئیسی روی کرسی قضا خبر برخورد با ۶۰ قاضی متخلف رسانه‌ای شد و خود رئیس قوه قضاییه در این رابطه گفت: «این آغاز کار است» او برخورد با فساد را از همان نهاد قضا آغاز کرده بود و همین می‌توانست امیدواری تازه‌ای برای مردم ایجاد کند. نقل قول‌های امیدوارانه بیشتری هم از قوه قضاییه به گوش می‌رسید و به نظر می‌آمد برای قوه قضاییه «هیچ خط قرمزی وجود ندارد.» عملکرد نهاد قضا در راه مبارزه از همان ابتدا نشان می‌داد این بار قرار نیست در حد و اندازه وعده و شعار باقی بماند. خود حجت‌الاسلام رئیسی هم در ابتدای هفته قوه قضاییه به این مورد اشاره و اعلام کرد «مردم باید احساس کنند برخورد با فساد نه در شعار و نه در سخنرانی و مصاحبه، بلکه در میدان عمل اتفاق می‌افتد.» نشانه‌های عملی این گفته هم خیلی زود سر برآورد؛ از ورود جدی قوه قضاییه به موضوع ساخت و ساز و تخلفات وحشتناك در لواسان بگیرید تا بازداشت برخی افراد متخلفی که پیش از این کسی شاید جرات ورود به آن را نداشته است. او حتی به موضوع احقاق حقوق عامه هم ورود جدی داشت، احقاق حقوقی که تا پیش از این صرفا می‌شد ردش را در سخنرانی مقامات مسؤول دید اما حجت‌الاسلام سیدابراهیم رئیسی در جلسه مشترکش با فعالان حوزه محیط زیست به این موضوع اشاره پررنگی داشت و برای متخلفان از این موضوع خط و نشان کشید. برخورد با زمین‌خواری و جنگل‌خواری همان احقاق حقوق عامه‌ای بود که وعده‌اش پیش از این از سوی رئیس قوه قضا داده شده بود. همه اینها را که کنار هم بگذارید می‌توان متوجه شد سیاست تازه دستگاه قضا برخورد ساختاری و ریشه‌ای با فساد است؛ بی‌تعارف با هر کسی! همین شیوه است که به باور بسیاری از جامعه‌شناسان می‌تواند اعتماد عمومی را ترمیم کند و سلامت رفتاری جامعه را افزایش دهد.

ایجاد نشاط اجتماعی با فسادزدایی

غلامرضا قاسمی‌کبریا/ رفتارشناس

پر واضح و بدیهی است که مبارزه با فساد در سلامت رفتاری جامعه می‌تواند تاثیر شگفتی داشته باشد. یکی از بحث‌های خدمات رفتاری موضوع اعتماد است. به این مفهوم که شما وقتی اعتماد ندارید یعنی امنیت ندارید. نبود امنیت هم منجر به نبود آرامش در زندگی افراد جامعه می‌شود. این دومینوی واضح و آشکاری است. تصور کنید در جامعه‌ای زیست می‌کنید که اعتماد، امنیت و آرامش ندارید. چطور می‌توانید سلامت روان داشته باشید؟ اینها همه منشأ آشفتگی اجتماعی است و موضوع خیلی مهمی در یك جامعه محسوب می‌شود. مبارزه با فساد رخنه کرده در جامعه می‌تواند به افزایش اعتماد جامعه بینجامد و آن دومینو به صورت معکوس ترمیم شود، یعنی وقتی افزایش اعتماد را در جامعه مشاهده کنید این اعتماد منجر به امنیت و آرامش می‌شود و سلامت روان را به مردم جامعه بر می‌گرداند. این که تصور کنیم افزایش مبارزه با فساد نهادی مثل قوه قضاییه منجر به این می‌شود که مردم آن جامعه به ازدیاد فساد در جامعه پی می‌برند، برمی‌گردد به نوع مبارزه با فساد. این مبارزه اگر درست و اصولی باشد هر چقدر هم که زیاد باشد به افزایش امید مردم آن جامعه منجر می‌شود. ولی اگر این مبارزه با فساد دوباره در حد و اندازه وعده و حرف بماند بدون شك به بی‌اعتمادی بیشتر جامعه به حاکمیت و خود زندگی می‌انجامد.

رفتار حاکمیت در مبارزه با فساد در طول پروسه برخورد با فساد هم می‌تواند تاثیرات مثبتی داشته باشد، به این مفهوم که به مردم آن جامعه حس امنیت را القا می‌کند، منظور از حس امنیت هم نه به معنی دروغینش است. به این مفهوم است که اگر این اراده را مردم یك جامعه احساس کنند ناخودآگاه حس امنیت دارند. نکته دیگر در این میان ظهور رسانه‌های نوین در زندگی اجتماعی مردم است. دیگر انحصار رسانه‌ای مثل سابق وجود ندارد، انعکاس مبارزه با فساد حتی به شکل رسانه‌ای شده‌اش در مقیاس و اندازه کوچك تاثیرات بزرگی دارد. این‌که از رسانه‌ها بخواهیم به واسطه افزایش فساد زیاد از آن حرف نزنند واکنش اشتباهی است که با روح رسالت خود رسانه‌ها هم سازگاری ندارد، ضمن این‌که با این واکنش‌ها ما از قابلیت رسانه برای تزریق اعتماد عمومی استفاده نکردیم. ضمن این‌که وقتی خود رئیس قوه قضاییه به شکل علنی موضوع مبارزه با فساد را مطرح می‌کند خودش منجر به یك مطالبه‌گری از سوی مردم می‌شود. به شکلی که این بار باید خود رئیس قوه قضاییه پس از مدتی پاسخگوی این مطالبه مردمی باشد. همین مطالبه گری که از سوی قوه قضاییه ایجاد شده است می‌تواند پیشران این قوه در راهی باشد که نامش را گذاشته‌اند مبارزه با فساد.

بازدارنده، مثل دادگاه علنی

محمدمهدی فرقانی/ کارشناس رسانه

مدتی است دادگاه‌های مفاسد اقتصادی به صورت گسترده در رسانه‌ها مخصوصا رسانه‌های دیداری و شنیداری بازتاب می‌یابد. یك تفسیر می‌گوید بازتاب این حجم از فساد اقتصادی برای جامعه مضر است و تبعات منفی دارد، ولی تفسیر دیگری نیز وجود دارد که رسانه‌ای شدن مفاسد را باعث آگاه شدن مردم و حتی بازآفرینی امید در جامعه می‌داند. بدیهی است اگر رسانه‌ها حجم قابل ملاحظه‌ای از مفاسد را بازتاب می‌دهند مقصر ماجرا نیستند، چون آنها فقط به رسالت اطلاع‌رسانی و شفاف‌سازی خویش عمل می‌کنند؛ پس اگر اخبار دادگاه‌های مبارزه با مفاسد اقتصادی فراوان است به سبب فراوانی این نوع از جرایم در جامعه است نه به علت نوع عملکرد رسانه‌ها. با این حال می‌توان پذیرفت که انعکاس بیش از حد این وقایع ممکن است به بی‌حسی و بی‌تفاوتی مردم نسبت به مفاسد منجر شود، اما اگر از ترس این پیامد به کل دست از اطلاع‌رسانی برداریم، آن وقت مبارزه با مفاسد برای مردم باورپذیر نمی‌شود؛ بنابراین اعتقاد قوی دارم آنچه در دادگاه‌های مبارزه با مفاسد می‌گذرد باید بازتاب رسانه‌ای داشته باشد؛ چون اولا می‌تواند جنبه بازدارندگی داشته باشد و برخی مجرمان و سوءاستفاده کنندگان از ترس آبرو هم که شده در رفتارهایشان احتیاط کنند و ثانیا مردم در کمال صداقت و شفافیت در جریان قضایا، جزئیات تخلفات و فرآیند رسیدگی به پرونده‌ها قرار گیرند.

به اعتقاد من در ماه‌های اخیر نحوه پوشش رسانه‌ای نیز مطلوب بوده است به‌ویژه در زمان‌هایی که کیفرخواست دادستان قرائت می‌شود و افکارعمومی از ماهیت جرایم و جزئیات آن باخبرمی شود. این روند تا روزی که تاثیر این اطلاع‌رسانی‌ها در شکل‌گیری جرایم و مفاسد ملموس است باید ادامه داشته باشد، به‌خصوص که مسؤولان قائل به برگزاری علنی این دادگاه‌ها هستند؛ دادگاه‌هایی که بدون پوشش رسانه‌ای معنی علنی بودن را از دست می‌دهند.

مبارزه با ساختار فسادزا

مازیار طلایی/ جامعه‌شناس

در هر جامعه‌ای هر چند سالم باید ابزارهای نظارتی همچون رسانه‌های آزاد وجود داشته باشد. یکی از معیارهای مهم تفاوت جوامع هم در همین نکته است. جوامعی با ساختاری شفاف که سوء استفاده در آن به شکلی صریح رصد می‌شود و جوامع دیگری با ساختاری معیوب که بر اساس رانت و فساد اداره می‌شود. جامعه‌ای که ساختار فاسدی دارد هر قدر هم با افراد فاسد مبارزه شود فایده‌ای ندارد و تاثیری در عموم مردم ایجاد نمی‌کند. باید بستری وجود داشته باشد که مردم آن را قبول داشته باشند، به نوع مبارزه ساختاری با فساد اعتقاد داشته باشند تا بتواند تاثیراتی در این وضعیت ایجاد کند وگرنه برخورد و مبارزه با افراد فاسد نمی‌تواند به ایجاد و افزایش سرمایه اجتماعی منجر شود. جامعه باید اراده حاکمیت در مبارزه با فساد را درك کند، وقتی هم میزان سرمایه اجتماعی به عنوان متغیر مهمی در اعتماد مردم به حاکمیت این اراده را درك نکند یعنی مبارزه با فساد تاثیری در سلامت رفتاری مردم آن جامعه نخواهد داشت. فارغ از تاثیرات اقتصادی در فسادهای علنی شده مالی این غول فساد از نظر اخلاقی هم دارد جامعه را از بین می‌برد، چراکه بحث اعتماد صرفا رابطه یکسویه اعتماد مردم به حاکمیت نیست، این فسادها اعتماد مردم به یکدیگر را هم نشانه رفته است. وقتی می‌توان تاثیرات این مبارزه را در میانه مردم دید که این نوع مبارزه در زندگی شخصی افراد جامعه خودش را نشان بدهد، آن زمان است که می‌شود تا حدی امیدوار بود که این شیوه توانسته به سلامت رفتاری جامعه کمك کند.

مبارزه با فساد با استراتژی مناسب

غفور شیخی / جامعه‌شناس

فساد خطرناك است چراکه توام است با قدرت. به همین دلیل است که خوش‌باورانه است فکر کنیم مبارزه با فساد ساده است. ساده‌انگارانه است فکر کنیم با اعدام یك سلطان توانستیم سر فساد را قطع کنیم. این اتفاقا بدترین نوع مبارزه با فساد است. این مبارزه با توجه به نشانه‌های تاثیرگذاری‌اش در جامعه ایران تاکنون نمایشی، در سطح خرد و هزینه‌بر بوده است. مبارزه با انواع فساد در این سال‌ها با توجه به معیارهایی که به آن اشاره شد، تاثیری نداشته است.

برای مبارزه با فساد به صورت منطقی، درازمدت و اصولی باید از همین ساختار آغاز کنیم. شاید برخی معتقد باشند مبارزه با فساد حتی به صورت نمایشی هم می‌تواند تاثیرات مثبتی روی جامعه داشته باشد در صورتی که نه‌تنها این‌گونه نیست بلکه مشروعیت قبلی را هم میان افکار عمومی از بین می‌برد. به‌واسطه عملکردها در این چند سال، مبارزه با فساد برای افکار عمومی به معنی حذف سیاسی رقبا بوده است نه ریشه‌کن کردن ساختار فسادزا. ما هنوز شیوه و استراتژی درستی برای مبارزه با فساد نداریم، مقام معظم رهبری فرمودند فساد در جامعه مثل یك اژدهای چند سر است و باید با آن مبارزه کرد.

این یك استراتژی کلی است و حالا باید نهادها آن را عملیاتی کنند. نباید به شکلی عمل شود که یك سر اژدها را قطع کنیم و به جای آن چند سر رشد کند! ضمن این‌که برای مبارزه با فساد آن از ظرفیت رسانه‌ها استفاده کنیم. قدرت رسانه‌های قالب است که القا می‌کند فساد فقط در ایران است در حالی که در قلب دیگر کشورها نیز فاسد وجود دارد.

بخشی از مبارزه با فساد هم به‌عهده خود مردم است، این وظیفه به تنهایی از عهده نهادهای حاکمیتی برنمی‌آید. ما هر چقدر بتوانیم موضوع فساد را کالبدشکافی کنیم، می‌توانیم سلامت اجتماعی را تقویت کنیم؛ به این مفهوم که نشاط جامعه و اعتماد عمومی افزایش پیدا می‌کند و مردم به هویت اجتماعی خودشان افتخار می‌کنند. اینها تاثیرات کلی مبارزه با فساد در توده جامعه است.

مبارزه با فساد، حال مردم را خوب می‌کند

مجید صفاری‌نیا/ روان‌شناس

مفهومی وجود دارد به نام «ادراك فساد» که شاخص‌های موجود نشان می‌دهد میزان این ادراك فساد در جامعه ایرانی بسیار بالاست. این مقدار بر اساس پیمایشی که در اوایل سال ۹۷ صورت گرفت بالای ۷۵ درصد است، به این مفهوم که ۷۵ درصد مردم و جامعه آماری که در این پایش حضور داشتند معتقدند که در ادارات ایران فساد وجود دارد. این ادراك فساد اداری خودش از متغیرهایی است که به «سلامت اجتماعی» مرتبط می‌شود، مفهومی که دنیا حدود دو دهه است روی آن کار می‌کند. هر چه کشورها رفاه و سلامت بیشتر، اشتغال و اقتصاد پویاتری داشته باشند استانداردهای سلامت اجتماعی آن جامعه بالاتر است. به این مفهوم که ما از یك‌سو اگر مبارزه جدی با فساد به‌ویژه در ادارات داشته باشیم و سطح فساد را پایین‌تر بیاوریم طبیعتا ادراك مردم هم از فساد پایین‌تر می‌آید. هر چه ادراك مردم از فساد اداری پایین‌تر بیاید به همان نسبت استانداردهای سلامت اجتماعی بالاتر می‌رود. همین است که مبارزه با فساد می‌تواند وضعیت سلامت اجتماعی مردم ایران را بهبود بخشد و ایران را از نظر شاخص‌های جهانی در رتبه بهتری بنشاند.

بیش از ۲۵ شاخص برای سلامت اجتماعی در دنیا وجود دارد که فساد در اغلب این قالب‌ها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. بنابراین ما از آن کشورهایی هستیم که در این معیارها وضعیت خوبی نداریم مثل محیط‌زیست که یکی دیگر از این ۲۵ معیار است. فساد یکی از مولفه‌هایی است که در اغلب این معیارها دیده می‌شود. همین است که هر قدر سخت‌تر با موضوع فساد مبارزه کنیم می‌توانیم سطح ادراك فساد مردم جامعه را کاهش دهیم و طبیعتا حال مردم آن جامعه را بهتر کنیم.

باید که با پایش و نظارت منطبق بر قانون بتوانیم بدون در نظر گرفتن جایگاه بسیاری از افراد با فساد موجود اداری مبارزه کنیم تا احساس مردم در آن جامعه احساس بهتری باشد. همین حال خوب می‌تواند به افزایش اعتماد اجتماعی شما همبستگی اجتماعی بینجامد.

این‌که فکر کنیم مردم به واسطه افزایش مبارزه با فساد به این نتیجه می‌رسند که چقدر حجم فساد در جامعه بالاست تصور اشتباهی است، چراکه این مبارزه منجر به این درك نشده است. جامعه ایرانی جامعه باهوشی است. پیمایشی که ما صورت دادیم نشان داده است که آنها نیازی به آغاز گسترده مبارزه با فساد نداشتند تا متوجه رسوخ این فساد در جامعه شده باشند. حتی عنوان شدن مبارزه با فساد در رسانه‌ها می‌تواند تاثیر مثبتی روی حال عمومی مردم جامعه داشته باشد. سیاست تازه قوه قضاییه در مبارزه با فساد از نظر من به‌عنوان یك روان‌شناس اجتماعی قابل قدردانی است. این گام مهمی در سلامت روان مردم جامعه است و شك نکنید تاثیرات خوب این مبارزه را می‌توانید در حال مردم جامعه هم ببینید. هر چقدر ادراك فساد از سوی مردم با افسردگی و کرختی اجتماعی همراه باشد ادراك عدالت می‌تواند به نشاط و امیدواری و افزایش سرمایه اجتماعی منجر شود.

صفاری‌نیا: سیاست تازه قوه قضاییه در مبارزه با فساد از نظر من به‌عنوان یك روان‌شناس اجتماعی قابل قدردانی است. این گام مهمی در راه سلامت روان مردم جامعه است و شك نکنید تاثیرات خوب این مبارزه را می‌توانید در حال مردم جامعه دید

قاسمی کبریا: وقتی افزایش اعتماد را در جامعه مشاهده کنید این اعتماد منجر به امنیت و آرامش می‌شود و سلامت روان را به مردم جامعه بر می‌گرداند